

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ (ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ)

Έν Ἑλλάδι Δραχ. 10
 Ἀλλοδαπῆς Δε. χρ. 10

Ἀρχεται ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκάστου
 μηνός.

ΑΓΩΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΩΝ ΗΘΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΛΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ τῇ 19 Σεπτεμβρίου 1902.

Ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐντείνεται ἡ προσοχή τοῦ Πανελληνίου πρὸς τὸν ἐν Ἑλλάδι ἐπιεικόμενον ἐκλογικὸν ἀγῶνα. Καὶ ἡ προσοχή αὐτοῦ εἰς δύο διχάζεται· τοὺς μὲν ἀπασχολεῖ τίς θ' ἀναδειχθῇ τοῦ ἐλευθέρου βασιλείου κυβερνήτης, διότι ἀπὸ τούτου τοῦ κυβερνήτου θ' ἀντλήσωσι πλείονα ἀτομικῶς ὠφελήματα ἢ ἀπ' ἐκείνου, τοὺς δὲ καὶ αὖτις τίς θ' ἀναδειχθῇ κυβερνήτης, διότι ἀπὸ τούτου ἐλπίζουσι πλείονα ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἢ παρ' ἐκείνου.

Γνωστὸν εἶναι τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν, ὅτι περὶ τῆς πρώτης τάξεως τῶν ἀνθρώπων τούτων δὲν ἐνδιαφερόμεθα καὶ ὅτι τὸ φύλλον τοῦτο ἐξεδόθη μόνον ὑπὲρ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν δευτέραν.

Οὗτοι, εὐτυχῶς τὴν μεγίστην πλειονοφίαν τοῦ ἔθνους ἀποτελοῦντες καὶ ἐν τῷ τοῦ βασιλείου καὶ ἐκτός αὐτοῦ, οὐδένα ἔχουσι λόγον νὰ διακρίνεται πρὸς τὸν δαίμονα πολιτείας ἢ πρὸς τὸν δαίμονα ἀμείστον δὲ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν ἔλκει τὸ πῶς θὰ κυβερνηθῶσι τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, ἡποία θὰ ληφθῇ φροντίς, ὅπως παρὶ καὶ ἀλλοτρίως καὶ ἀμερόληπτος ἰδρυθῇ δικαιοσύνη σκέπτοσα τὴν ἀνευ ὑπερβολῆς θαυμασίαν δραστηριότητα τοῦ λαοῦ τούτου ἀπὸ τῶν σκοπέλων τῆς κακοπιστίας καὶ ἀπὸ τῶν παγίδων καὶ τῶν προσβολῶν τῆς ἐγκληματικότητος, ὅπως ἡ ἀσφάλεια περιρρορηθῇ ἀμετακινήτως, παταχθῶσι δὲ αἱ ἀνήθικοι ροπαὶ τῶν ὀλίγων μὲν, ἴσως ὀλιγωτέρων ἢ ὅσον οὐδαμοῦ ἀλλαγῶσι, ἀλλ' ἀρκούντως δραστηρίως ἀτάκτως στοιχείων, ὥστε νὰ ταράττωσι μὲν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τὴν ὁμαλότητα εὐτάκτου βίου, δυσφημῶσι δὲ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν ἡμέραν τῆς μεγίστης πλειονοφίας τοῦ ἔθνους. Τὴν τάξιν ταύτην τῶν ἀνθρώπων ἐνδιαφέρει τὰ μέγιστα ἐπίσης νὰ ἴδῃ λαμβανόμενα γενναῖα μέτρα ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς καὶ προστασίας τῶν κλάδων ἐκείνων τῆς φιλεργίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὧν ἄνευ ὅχι νὰ μεγαλυνθῇ, ἀλλὰ οὐδὲ νὰ ζήσῃ θὰ δυνήθῃ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος· τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν ἐννοῶ. Τούτους καὶ πάλιν τοὺς ἀνθρώπους ἀπασχολεῖ καὶ ἀνησυχεῖ ἐνεκα τῆς πικρᾶς ἀπὸ τοῦ παρελθόντος πείρας ἢ τύχης τοῦ καθολικοῦ πόθου τοῦ πανελληνίου περὶ συντάξεως τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς χώρας.

Ἀρὰ γε ὅλα ταῦτα τὰ ζητήματα ὑπολαμβάνονται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πολιτευτῶν τοσοῦτον ὥριμα καὶ τοσοῦτον ἀναμειβήτητα, ὥστε περιττολογίαν κρίνομεν νὰ καθορίσωμεν ἐν τοῖς προγράμμασιν αὐτῶν, ὅτι θὰ ἐπιμεληθῶσι περὶ τῶν ἀναγκῶν τούτων καὶ ὅτι ταῦτα τὰ μέτρα θὰ λάβωσι ὑπὲρ ταύτης τῆς ἀνάγκης καὶ ἐκείνα ὑπὲρ τῆς δεινῆς; Εἶναι κοινῇ ὁμολογημένα καὶ ὑπὸ τῶν θελόντων ν' ἀρξώμε τῆς χώρας καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχομένων τὰ δέοντα γενέσθαι ὑπὲρ τῶν ὑφιστάμενων τούτων ἀναγκῶν καὶ δὲν παρίσταται ἀνάγκη οἱ τελευταῖοι νὰ μάθωσι λεπτομερῶς ποῖα νομοθετήματα ἢ εἰσαχθῶσι καὶ κατὰ τίνα τρόπον ταῦτα θὰ προστατεύσωσι τὴν ἀπροστάτευτον ναυτιλίαν, θὰ προαγάγωσι τὴν ἐγκαταλειμμένην γεωργίαν, θὰ τονώσωσι τὴν ἐκλειμμένην διοίκησιν καὶ θὰ ἐπιρρώσωσι τὴν κινδυνεύουσαν νὰ πάθῃ ἀτροφίαν δικαιοσύνην, πῶς θὰ συνταχθῶσι αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις τῆς χώρας καὶ διὰ τίνων μέσων καὶ δὲν ἔμεινεν οὐδεμία ἄλλη ἀνησυχία καὶ δὲν ταρασσούσι τὴν ψυχὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι οὐδ' οἱ Βούλγαροι αὐτοί, ἀλλὰ μόνον τὸ σύνταγμα, τὸ αἰώνως κινδυνεὺον καὶ τὸ αἰώνως ἐπαύφυχον, ἐκ περιτροπῆς ἄρρωστον καὶ ροδαλόν, ἐν ᾧ ὅλος ὁ κόσμος γινώσκει, ὅτι καὶ ὅταν λιποψυχῇ καὶ ὅταν σφριγῇ, εἰς μόνον διαρκῶς μένει κλινήρης, ὁ ἑλληνικὸς λαός;

Τὰ ἐρωτήματα ταῦτα προκαλεῖ ἡ ἐρημία τοιούτων ἐπαγγελιῶν ἐν ταῖς προσφορὰς ὁλῶσεσιν ἐγκρίτων πολιτευομένων, ἀπὸ ταύτης δὲ δικαιούται τις νὰ κρίνῃ—καὶ ἂν μὴ ὑπῆρχον ἄλλα ἐκφανέστερα ἴσως στοιχεῖα—ὅτι δὲν ἀνήλθομεν εἰσέτι εἰς τὴν βαθμίδα ἐκείνην τῆς πολιτικῆς ὠριμότητος, καὶ ἂν τὸν

πολιτικὸν βίον τοῦ ἔθνους ρυθμίζουσι πραγματικά ἀνάγκαι καὶ ὅχι ἡχηραὶ λέξεις.

Ἐν τοῖς πραγματικῶς ἐλευθεροῖς λαοῖς τοῦ μεταξὺ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἀρχομένων συναπτομένου συμβολαίου τὸ περιεχόμενον ἀφορᾷ πολὺ πλείονον εἰς τούτων τὰ συμπεφέροντα ἢ εἰς τὰς φιλοδοξίας ἐκείνων καὶ οὐτοὶ εἶναι ἂν μὴ οἱ ὑπαγορεύοντες, ἀλλ' ἐμπνέοντες τοῦλάχιστον τὰς ἀρχάς, καθ' ἃς βούλονται νὰ κυβερνηθῶσι, δὲν καθίσταται δὲ πρόγραμμα ἐνεργείας τῶν ἐκλογένων, εἰς τὴν συμπερὶ εἰς τοὺς πολιτευομένους. Ὁ ἀπαθὴς κρίνων τὸν τελευταῖον τεσσαρακονταετὴ περίπου πολιτικὸν τῆς Ἑλλάδος βίον δὲν δύναται νὰ μὴ ὁμολογήσῃ, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς παρίσταται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡς κολοσσική τις μᾶζα νεκρὰ καὶ ἀδρανὴς μὴ ἔχουσα συνείδησιν τοῦ τίνων ἔχει ἀνάγκην, ἐστερημένην θελήσεως, ὅπως ἐπιβάλῃ τὰ ποθομένα, τὴν κίνησιν δ' αὐτῆς λαμβάνει οὐχὶ ἐξ ἐαυτῆς, ἐκ δυνάμεων ἐνεργουσῶν ἐν ἐαυτῇ, ἀλλ' ἐξωθεν, ἀλλ' ἐκ τῶν πολιτευομένων.

Οὗτοι εἶναι οἱ κυριαρχικῶς ρυθμίζοντες τὰς τύχας τοῦ ἔθνους, πρόσθετος δ' ἀποδείξις τούτου εἶναι ὅτι καὶ ὁσάκις τὸ ἔθνος ἐξεδήλωσεν ἐνεργῶς τὰς βουλήσεις αὐτοῦ, σπανίως, ἂν μὴ οὐδέποτε, κατωρθώσῃ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἀρτίαν ἐφαρμογὴν τῶν προθέσεων του, δὲν κατωρθώσῃ δὲ τούτο, διότι ἐπιλείπει αὐτὸ ἐκαστοτὴ ἢ παρ' ἄλλοις λαοῖς ὑφιστάμενην σταθερὰ καὶ ἀμετάκλιτον συνείδησιν τῶν δικαιομάτων αὐτοῦ ἢ καταδικάζουσα ἀμετακλήτως τοὺς πταίνοντας, ἢ διδάσκουσα, ὅτι ἀποίνει δὲν ποδοπατοῦνται τοῦ λαοῦ αἱ θελήσεις, ἢ ἐμπνέουσα τὸν φόβον εἰς τοὺς κυβερνήτας, ὅτι δὲν λησμονοῦνται εὐκόλως τὰ ἀμαρτήματά των καὶ ὅτι ὁ μέγας δικαστής, ὁ λαός, δὲν ἀνακαλεῖ κατὰ τακτὰς περιόδους τῶν παθημάτων του ἐπιλήσιμον τὰς ἀποφάσεις του.

Τούτο τὸ ἀδύνατον πολιτεύεσθαι τοὺς τὰ κοινὰ πράττοντας ἐν Ἑλλάδι ἡδυνάτο νὰ καταστήσῃ ἀξίμιον τὸ πολιτικὸν ἄωρον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἂν οἱ ἀξιοῦντες νὰ κυβερνήσωσι τὴν χώραν ἔθετον ὡς ἔρματα καὶ γνώμονας τῆς πορείας του τοῦτο μὲν τὴν χρηστότητα, τούτο δὲ τὴν ἀφιλοκερδή καὶ ὅλος ἀντικειμενικὴν καὶ ξένην πρὸς τὰς ἀτομικὰς ὁρέξεις καὶ ματαιοδοξίας στοργὴν πρὸς τὰ κοινὰ συμπερόντα. Ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα ταῦτα ἐλέγχοντα φιλόσοφον προπαίδευσιν τῶν πολιτευομένων ἀτυχῶς εἶναι ξένα—καὶ δὲν ἡδυνάτο ἄλλως νὰ συμβῇ καὶ ἱστορικοὺς νόμους ἀπαράβατους—εἰς τὸ πλῆθος τῶν πολιτευομένων. Οὐτοὶ τότε θὰ ἀπέβαινον οἱ ἀληθεῖς διδάσκαλοι καὶ ποδηγῆται τοῦ ἔθνους εἰς τὴν πορείαν του τὴν ἱστορικὴν, θὰ ἀπέτρεπον τὰς πλάνας του, θὰ ἐξετέλουν τὰς ὑμῖς προθέσεις καὶ τὰς σώφρονας γνώμας του καὶ δὲν θὰ κατερρίπτετο ἡ πολιτικὴ ζωὴ τοῦ λαοῦ εἰς ἀφορήτως ἀνοήτων τυπολογίαν, ὅταν τὸ μέλλον τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς ἀπάσης κατασείηται ὑπὸ τῶν δεινῶν πληγμάτων ἐλθρῶν θανασίμων.

Ἀλλ' ἔπαθε πολλά τὸ Ἑλληνικόν, εἶναι δὲ καὶ εὐαίσθητον, παρὰ τὴν δεινότητάν δὲ σύγχυσιν, ἥτις ἐνεκα σπανιωτάτης ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους λειψανδρίας, κρατεῖ ἐν τῇ πολιτικῇ ἀτμοσφαιρᾷ, εὐοίωνιστοι κρατοῦσιν ἐλπίδες, ὅτι ἡ ψῆφος, ἡν μέλλει νὰ δώσῃ κατὰ τὰς ἐπικείμενας ἐκλογάς, καὶ ἂν μὴ ἐπιφέρει ὀριστικὴν μεταβολὴν τῶν τρόπων τοῦ πολιτεύεσθαι, θὰ διατρανώσῃ ὅμως τοῦτο τὸ σημαντικόν, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δὲν εἶναι, ὅπως μέχρι τοῦδε ὑπετίθετο, ὅτι προσανέβη μίαν βαθμίδα τοῦλάχιστον εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῶν δικαιομάτων του καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν ὠριμότητα καὶ ὅτι οἱ θέλοντες νὰ τὸν κυβερνήσωσι συνετὸν εἶναι νὰ ἀρχίσωσι φροντίζοντες ὅχι περὶ τοῦ τί θέλωσιν αὐτοί, ἀλλὰ τίνων ἔχουσιν ἀνάγκην οἱ κυβερνώμενοι.

Ἀγαθὸν καὶ σωτήριον καὶ τοῦτο.

ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

Ἡ νῆσος Χίος

Ἡ Χίος ἄλλοτε καὶ νῦν.—Ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου.—Ἡ ὁλικὴ καὶ ἡθικὴ κατάστασις τῶν κα-

τοίκων αὐτῆς.—Παραγωγή, ἐμπορία καὶ ναυτιλία.—Ποικίλαι ἄλλαι λεπτομέρειαι περὶ τοῦ βίου τῶν νησιωτῶν.

(Ἰδὲ καὶ προηγούμενον φύλλον).

Ὁ πληθυσμὸς νῦν τῆς νήσου Χίου ἐκ τῶν μνημονευθέντων αἰτίων περιστάλλει εἰς 45—50 χιλιάδας κατοίκων. Ὡς τὴν πρωτίστην τούτων αἰτίαν ἀνεγράψαμεν τὴν τάσιν πρὸς τὴν ἀπιδιμίαν καὶ τὴν βαθμιαίαν ἀποξένωσιν τῶν ἀποδημιούντων. Εἰς ταύτην δὲ τὴν τάσιν συνετέλεσαν εἰπερ τι καὶ ἄλλο τούτο μὲν ἡ φήμῃ τῆς εὐδοκίμησης ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τῶν ἀποδημιούντων ἡ σύρραξ ὡς διὰ σχολίου πᾶσαν εὐεξάπτον καὶ τὰ μεγάλα ἀφελῶς διώκουσαν φυντασίαν, τούτο δὲ ἡ ἐκπατρίστὸς περιφρονητικὴ προέκδοσις τῆς νήσου, τῆς ματαιότητος. Ὡς πρὸς τοῦτο παρατηρεῖται καὶ ἐν Χίῳ, ὅτι μεγάλην ἐπίτασιν ἔλαβεν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐν Ἑλλάδι καὶ ἰδίᾳ ἐν Πελοποννήσῳ. Καὶ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἡ γεωργικὴ κλίσις τῆς σταφίδος, ἡ σχεδὸν χρονία καταντήσασα καὶ ὀφειλομένη εἰς αὐτοὺς τοὺς τοὺς γεωργούς, οἵτινες ἐπεκτείναντες ὑπὲρ τὸ μέτρον τὰς φυτείας τῶν σταφυδαμπελῶν ἐξυπέτελλαν τὸ προϊόν αὐτῶν, ἐπεδιώχθη προχείρως νὰ θεραπευθῇ διὰ τοῦ ὀλεθριωτάτου τῶν τρόπων, διὰ τοῦ αἰώνιου ἐκπατρισμοῦ. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν λέγεται θεραπεῖα, ἀλλὰ θάνατος. Εἶναι ὁμοῦς δὴποτε εὐεξήγητος ἡ ὁρεξὶς τῆς ἀποδημίας ἐν χώρᾳ, ἐνθα τὸ ἔδαφος δὲν ἐπαρκεῖ πρὸς διανομήν τῶν κατοίκων, ἀλλὰ τὸ ἀποδημῆν διὰ πληθύναν παραγωγῆς εἶναι θλιβερώτατον φαινόμενον, ὅπερ πρέπει ἐπισταμένως καὶ μετὰ φιλοπάτριδος στοργῆς νὰ μελετηθῇ, διότι μᾶλλον ἡθικὰ ἢ εὐρίσκειται τὰ αἴτια αὐτῶν. Διότι ἀληθῶς εἶναι ἐξαιρετικὸν καὶ ἐναντίον πρὸς τὴν φύσιν φαινόμενον ὁ ἀγρότης οἱ μᾶλλον ἀσκαλεῖται πρὸς τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος τὸν προκειμένον τῶν συνήθως γεωργικῶν καὶ κομποπολιτῶν ἐμπόρων καὶ χρηματιστῶν νὰ μὴ ἀνθίστανται πρὸς τὴν προχειροτέραν δυσχερείαν τοῦ βίου των καὶ εὐκόλῳ νὰ εὐρίσκωσι διέξοδον ἐν τῇ ἐκπατρίστῳ καὶ τῇ κίονα ἐγκαταλείψῃ τῆς πατρικῆς ἐστίας, τῶν ἡρώων καὶ ἀμπελῶν, ἐν οἷς ὁ γεωργὸς διήνυσεν τὰ ἡδύτατα τοῦ βίου του ἔτη. Τὴν τοιαύτην ἐξέθρυσιν τῆς φροσύνης τοῦ ἀγρότου πρὸς τὸ πάτριον ἔδαφος, ὅπερ αὐτοῦ οὗτος ἐξέμυσεν διὰ τῶν ἰδρώτων, ἐπ' οὗ ἡσθάνθη τὰ ὀδυνηρότατα ἄλγη καὶ τὰς ἀδριαντάς τοῦ οἴκου ἐκείνου βίου γὰρ, ὅπως πλανηθῇ ξένος καὶ ἀνέστιος, φίλων καὶ οἰκίων ἔρημος, ἀγνώστος ἐπ' ἀγνώστῳ, ὑπολαμβάνομεν ὡς κυριωτάτην ἀφορμὴν ἔχουσαν τὸ μὲν τὴν πονηρὰν ὑποβολὴν τοῦ τύπου τὴν μετ' ἐλαφρότητος ἀγνώστου καὶ ἐγκληματικῆς ἐπαγγελιομένης πλούτης ἀμύθητα, τὸ δὲ τὴν ἐλευθέρην ὀλιγαρχίαν τῶν ἀρμόδιων, ὅπως ποδηγῆσται καὶ διαφωτισθῇ τοὺς χωρικοὺς περὶ τῶν κινδύνων τῆς ξενιτείας.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν τῷ παρόντι περὶ τούτου. Ἡ νῆσος Χίος καίτερος ὁρενῇ, ἀφορὸς δὲν εἶναι. Γεωργικὸς εἶναι ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς κατὰ τὸ πλεῖστον. Διακρίνεται δὲ εἰς τρία τμήματα, τὸ βόρειον τὸ κοινῶς λεγόμενον Ἐπανόχωρα, τὸ κεντρικόν ἢ ἄλλως καλούμενον καμπόχωρα καὶ τὸ νότιον, ὅπερ μασιχώχωρα προσηγορεύεται.

Οἱ κάτοικοι τῶν Ἐπανόχωρων εἶναι πάντες σχεδὸν γεωργοί, καίτοι δὲ τὸ ἔδαφος εἶναι ὀρεινὸν καὶ λεπτὸν, διὰ τῆς φιλοποιίας αὐτῶν κατωβύθισαν νὰ μετατρέψωσι τοὺς βράχους εἰς πρασινοῦσας ἀμπελούς. Μεταξὺ τῶν ἐξεχόντων χωρίων τοῦ τμήματος τούτου εἶναι τὰ Καρδάμυλα, Λαγκαδά καὶ ὁ Βροντάδος.

Τὰ Καρδάμυλα ἢ, ὡς μνημονεύεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, Καρδαμύλη εἶναι κομποπολις ἐξέχουσα κατὰ τοῦτο τῶν ἄλλων ὅτι εἶναι διὰ τὴν εὐφορίαν τῶν γαιῶν τῆς γεωργικῆς, διὰ τὴν εὐφρίαν τῶν κατοίκων τῆς καὶ τὴν δραστηριότητα αὐτῶν ἐμπορικῇ καὶ ναυτικῇ. Διὰ τοῦτο καὶ καταλέγεται μετὰ τῶν ἀνθρωπιάτων χωρίων τῆς Χίου, ἄξιολογώτατα δὲ διακρίνεται σχολεῖα. Ζωφρὰν διεξέχουσιν ἐμπορίαν μεταξὺ τῶν ἀκτῶν τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Χίου, ἐπεκτείνουσι δὲ τὰς ἐμπορικὰς τῶν ἐργασίας καὶ εἰς ἀπώτερον διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως ἐμπόρων ἐν Κωνσταντινουπόλει. Σμύρῃ, Αἰγύπτῳ καὶ ἄλλαχοι. Προάγεται δ' ὁσημέραι ἡ ναυτιλία αὐτῆς. Μεταξὺ τῶν συνήθως εὐφρεστάτων Χίων διακρίνονται ὡς εὐφρεῖς οἱ Καρδαμύλιοι καὶ οἱ οἰκουμένη τῶν Οἰνοπύων. Φιλοπόδοι οὗτοι καὶ πολυγονώτατοι συγγενεῖς οἱ Καρδαμύλιοι πικρὰς ἐσχαρμάσαν ἀποικίας πολλαχθῶς τοῦ ἑλληνικοῦ, αἰτίνας τιμῶσι διὰ τῆς εὐφρείας, τοῦ ἐμπορικοῦ αὐτῶν πνεύματος, τῆς ἐντιμότητος καὶ τῆς δραστηριότητος τὴν τε μικρὰν μητρόπολιν καὶ τὴν ὀλίγη νῆσον. Ἀλλ' ὡς ἐλάττωμα τῶν Καρδαμυλίων ἀνα-

ΕΚΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΕΚΒΕΥΗΝ

Πᾶσα αἰτήσις ἀφορῶσα εἰς τὸ φύλλον ἀπευθύνεται
 Πρὸς τὸν κ. Γ. Λαμπρίδην, διηγητὸν
 Ὀδὸς Ἰπποκράτους 5.

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἀποδίδονται

γράφεται ἡ παρ' αὐτοῖς ἑλλειψίς καρτερίας, οἰκονομίας καὶ συντηρητικότητος.

Ἡ Λαγκαδά κείναι παρὰ λιμένα φυσικόν, εὐπρόσιτον, βαθύν καὶ ἀπρόκλειστον, ἐξ οὗ συντηρεῖται ἡ οὐχὶ ὅλως ἀσκήματος αὐτῆς ναυτιλία.

Ὁ Βροντάδος ἀπέχει τῆς πρωτεύουσας τῆς νήσου μίαν ὥραν περίπου, ἀλλ' ἀποτελεῖ μέρος τοῦ βορείου τμήματος. Κεῖται ἐπὶ τῶν προποδῶν τοῦ ἀνάντους καὶ ἀποκρήμνου ὄρους Αἰπῶν. Οἱ κάτοικοι δ' αὐτῆς ἀνέρχονται εἰς τοὺς 5000. Εἰς μεγίστην ἀκμὴν ἐφθάσεν ὁ Βροντάδος, ὅτε ἦν θειὴ ἡ ἱστοφόρος ναυτιλία, ἔκτοτε ὑπέκυψεν εἰς παρακμήν τινα, ἐξ ἧς μετὰ τὴν νέαν προκοπὴν τῆς ἀτμήρους ναυτιλίας ἐλπίζεται νὰ ἀνακύψῃ καὶ πάλιν.

Εἰς τὸ προσεχὲς θ' ἀσχοληθώμεν περὶ τοῦ νοτίου τμήματος τῆς νήσου.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Ἡ Μητρόπολις τῆς Πελαγονίας.—Ὅπως εἶναι τὸ ποίμιον αὐτῆς.—Ἡ πόλις τοῦ Μοναστηρίου.—Σύστασις τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς.—Ἡ θέσις τῶν ἡμετέρων συγκρινομένη πρὸς τὴν τῶν ἀντιπάλων.—Τὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ τὰ ἄλλα φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα τῶν Ἑλλήνων.

Φίλος ἐνθερμος τοῦ «Ἀγῶνος» ἐπιστέλλει ἡμῖν ἐκ Θεσσαλονίκης ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου 1902 τὰ ἑπομένα.

Χθὲς ἐφθάσα ἐνταῦθα ἐκ Μοναστηρίου (Βιτωλίων) προσερχόμενος. Τὴν ἐπὶ ἱκανὸν σχετικῶς χρόνον αὐτόθι διαμονὴν μου ἐνόμισα καθήκον νὰ χρησιμοποίησω καὶ διὰ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ φύλλου «Ἀγῶνος». Γινώσκω ὅπως οὗτος τρέφει ἐνδιαφέρον πρὸς τοὺς ἀριθμούς, δι' αὐτὸ δὲ καὶ κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως ἐξακριβώσω πᾶν ὅ, τι σήμερον μεταδίδω.

Ἡ ἐπισκοπικὴ περιφέρεια Πελαγονίας πολὺ πλείονα περιλαμβάνουσα πρότερον, χωρὶς ἐν τῇ διακοσμοῦ τῆς περιουσίᾳ σήμερον μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ σχίσματος καὶ τὸν λυσσώδη προσηλυτισμὸν τῶν Βουλγάρων εἰς 80 περίπου χωρία περιλαμβάνοντα οἰκογενεῖας 9,270 καὶ ἄτομα 33,775. Τούτων ἐπαρχιακοὶ περίπου (τὸ Μεγαρόβον, τὸ Τύρνοβον καὶ τὴν Νιζόπολιν οἰκοῦντες) λαλοῦσι τὴν κυριοσλαβικὴν, οἱ δὲ λοιποὶ τὴν σλαβικὴν ἐκείνην διάλεκτον, ἥτις μήτε σερβικὴ, μήτε βουλγαρικὴ οὐσα, τὰ μάλιστα συγκεκριμένως ἐχρῶσα τὰς γλώσσας σλαβικὴν ἐλληνικὴν καὶ τουρκικὴν ἱποτελεῖ ἰδιόδικτα ὅλος γλωσσικὸν τύπον. Δὲν δύναμαι νὰ ἀποκρύψω τὴν ἀγωνία μου κατ' ἐκείνων, οἵτινες διέφυγον ἐν τῷ παρελθόντι τὰ τοῦ γένους καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ ὧν ἡ ἐγκληματικὴ ἀδιαφορία καὶ ὀλιγωρία ἀφῆκεν ὅχι μόνον τοὺς πληθυσμούς τούτους, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους, οἵτινες ἐφοβισθέντες ἤδε λεκσθέντες ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἐνεργειῶν ἀπεσκήρτισαν ἀπὸ τοῦ πατριάρχου, εἴτε νὰ προσλάβωσι τὴν σλαβικὴν εἴτε καὶ νὰ διατηρήσωσιν αὐτὴν μέρῃ τοῦδε, ἐν ᾧ κατὰ τὰ ἄλλα γηγενεῖς αὐτοὶ ἐκκλησιάζονται. Τὸ γλωσσικὸν ἐκεῖνο κράμα ἀπέτελλε τὴν θεμελίον λίθον, ἐπ' οὗ ὠκοδόμησαν οἱ σχισματικοὶ καὶ κατωρῶσαν ὅσα ἀεγροὶ τοῦδε κατωρῶσαν ἀποσπασάντες χιλιάδας ὅλας ἀνθρώπων ἐπὶ αἰῶνας ἀνηκόντων εἰς τὴν Μεγάλῃν Ἑκκλησίαν καὶ ἀποσπασμένων εἰς τὴν ἐλληνικὴν φυλὴν καὶ καταστῆσαντες αὐτοὺς σήμερον ἀποκόμους τοῦ ἑλληνικοῦ πολιέμου.

Ἀλλ' ἐπιτρέψατέ μοι διὰ τὰ σήμερον ἐνεργούμενα, καίτοι μείζων σήμερον καταβάλλεται ζήλος καὶ φιλοτιμία πρὸς τὸν ἀποσπασμένον ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἡμετέρας. Ἡ ἐν τῇ ὑπὸ τῶν χωρῶν παιδεία ἀκολουθεῖ τὴν ὀλεθρίαν πορείαν, ἣν ἀπ' αἰῶνων ἠκολούθησαν καὶ ἡς τὰ μνηδαιὰ ἀποτελέσματα δὲν ἐπείσαν ἡμᾶς ὅςινες προακλούμενοι εἰς τὰ ἀπαξ τεθέντα θεμέλια νὰ ἀλλάξωμεν σύστημα. Δὲν κατενόηθη οὐδὲ σήμερον εἴτι, ὅτι μετασπομεν ματαιοπῶναι διὰ τοῦτον ἐν τῇ ἐκπαίδευσιν, ἂν μὴ δώσωμεν τὴν προτίμησιν εἰς τὰ παρβενεγώγητα καὶ ὅχι εἰς τὰ σχολεῖα τῶν ἀρρένων, ἂν μὴ σκοπούμεν νὰ ἰδρύσωμεν ἐν χωρίῳ τινὶ νῦν τὸ πρῶτον σχολεῖον, ἰδρύσωμεν αὐτὸ ὑπὲρ τῶν θελήσασαν καὶ ὅχι ὑπὲρ τῶν ἀρρένων. Ὅσον καὶ ἂν ἀποβάλλωμεν τὴν ξένην γλῶσσαν ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν ἀνδρῶν, οὐδὲν κατορθοῦται. Αἱ νεώτεροι γένεα, ἃς ἡ ξενόφωνος μήτηρ ἀπολύει τῶν ἀρχαίων τῆς, λαλοῦσι τὴν ξένην καὶ ἐπείτακτον ἐκείνην γλῶσσαν, ἥτις χρησιμεύει εἰς τοὺς ἀλλοφύλους καὶ τοὺς πολέμιους ἡμῶν ὡς βέλος πάσης καὶ ἡμῶν ἐπιβουλῆς.

Θεέ μου, πότε θὰ κατανοηθῇ ὑπὲρ τῶν ἀρμόδιων ἡ στοιχειωδὴς αὕτη ἀλήθεια;

Εὐτυχῶς ἐν τῇ πόλει τοῦ Μοναστηρίου ἔχου. ἄλλως καὶ δὴ ἀπό τινος χρόνου ἄριστα τὰ ἡμέ-

